

NEMIS TILI DARSLARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYANI RIVOJLANTIRISH

Zulunova Moxidil Murodjon qizi

Annotatsiya. Mazkur tezisdagi nemis tili darslarida raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish orqali o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish masalalari yoritiladi. Zamonaviy ta'lim jarayonida interaktiv platformalar, multimedia vositalari, elektron ta'lim resurslari va kommunikativ dasturlardan foydalanishning ahamiyati tahlil qilinadi. Raqamli texnologiyalar yordamida o'quvchilarning tinglab tushunish, gapirish, o'qish va yozish ko'nikmalarini rivojlantirish, real kommunikativ vaziyatlarni yaratish hamda nemis tilida erkin muloqot qilish imkoniyatlarini kengaytirish usullari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: nemis tili, raqamli texnologiyalar, kommunikativ kompetensiya, chet tili ta'limi, raqamli ta'lim, interaktiv platformalar, multimedia vositalari, kommunikativ ko'nikmalar, innovatsion ta'lim.

Аннотация. В тезисе рассматриваются вопросы развития коммуникативной компетенции учащихся на уроках немецкого языка посредством эффективного использования цифровых технологий. Анализируется значение интерактивных платформ, мультимедийных средств, электронных образовательных ресурсов и цифровых инструментов в современном процессе обучения иностранному языку. Особое внимание уделяется развитию навыков аудирования, говорения, чтения и письма, созданию реальных коммуникативных ситуаций и расширению возможностей свободного общения на немецком языке. Обосновывается роль цифровых технологий в повышении интереса учащихся к изучению

языка, их самостоятельной учебной деятельности и коммуникативной активности.

Ключевые слова: немецкий язык, цифровые технологии, коммуникативная компетенция, обучение иностранному языку, цифровое образование, интерактивные платформы, мультимедийные средства, коммуникативные навыки, инновационное обучение.

Abstract. This thesis examines the development of students' communicative competence in German language lessons through the effective use of digital technologies. The study analyzes the importance of interactive platforms, multimedia tools, electronic educational resources, and digital applications in the modern foreign language learning process. Particular attention is paid to developing students' listening, speaking, reading, and writing skills, creating authentic communicative situations, and expanding opportunities for effective communication in German. The role of digital technologies in increasing students' motivation, independent learning activities, and communicative engagement is also highlighted.

Keywords: German language, digital technologies, communicative competence, foreign language teaching, digital education, interactive platforms, multimedia tools, communicative skills, innovative education.

Zamonaviy jamiyatda xorijiy tilni bilish shaxsning kasbiy va ijtimoiy faoliyatidagi muhim omillardan biriga aylandi, bu esa nemis tilini o'qitish jarayonida talabalarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratishni taqozo etadi.

Kommunikativ kompetensiya til o'rganuvchining nutqiy vaziyatga mos holda, til va nutq normalariga rioya qilgan holda samarali muloqot yurita olish

qobiliyati sifatida ta'riflanadi¹, u lingvistik, sotsiolingvistik, diskursiv va strategik kompetensiyalarning uyg'unlashuvidan tashkil topadi.

Yevropa tillar uchun umumiy tayanch tizimida ham² kommunikativ kompetensiya til o'rgatishning yakuniy maqsadi sifatida belgilangan bo'lib, u talabani nafaqat grammatik jihatdan to'g'ri, balki vaziyatga mos va madaniy jihatdan adekvat nutq hosil qila olishini nazarda tutadi.

O'zbekiston Respublikasida xorijiy tillarni o'rganish tizimini takomillashtirishga qaratilgan me'yoriy hujjatlar oliy ta'lim muassasalarida kommunikativ yo'naltirilgan, zamonaviy pedagogik texnologiyalarga asoslangan til o'qitish metodikasini joriy etishni dolzarb vazifa sifatida belgilaydi³, bu esa raqamli texnologiyalarning ta'lim jarayoniga integratsiyalashuvini muqarrar qiladi.

Nemis tili darslarida qo'llaniladigan raqamli vositalarni kommunikativ kompetensiyaning tarkibiy qismlariga ko'ra shartli ravishda quyidagicha guruhlash mumkin: video-konferentsiya platformalari (Zoom, Skype) va til almashinuvi ilovalari (Tandem, HelloTalk) — real muloqot vaziyatlarini tashkil etish uchun; sun'iy intellektga asoslangan suhbatdosh-botlar — talabaga xatodan qo'rqmasdan, istalgan vaqtda muloqot mashqini bajarish imkonini beruvchi vosita⁴; hamkorlik platformalari (Padlet, Flip) — guruh loyihalari va o'zaro fikr almashish uchun; hamda ijtimoiy tarmoqlar va podkastlar — autentik til muhitini sun'iy yaratish uchun.

Tadqiqotchilarning fikricha, kompyuter va tarmoq texnologiyalari yordamida tashkil etilgan til mashg'ulotlari talabani nutqiy faolligini oshirish bilan bir qatorda, uning o'z bilim darajasini mustaqil nazorat qilish imkoniyatini ham

¹Жалолов Ж.Ж. Чет тил ўқитиш методикаси. – Тошкент: Ўзбекистон файласуфлари миллий жамияти нашриёти, 2012. – Б. 96–99.

²Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment (CEFR). – Strasbourg: Council of Europe, 2001. – P. 13–15.

³O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Xorijiy tillarni o'rganish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-1875-sonli qarori, 2012-yil 10-dekabr.

⁴Godwin-Jones R. Speech recognition and networked learning environments // Language Learning & Technology. – 2019. – Vol. 23, No. 3. – P. 1–9.

[https:// confers.com/](https://confers.com/)

kengaytiradi⁵, bu esa an'anaviy auditoriya mashg'ulotlarida yetishmayotgan individual yondashuvni ta'minlaydi.

Amaliy tajriba shuni ko'rsatadiki, dars jarayonida rol o'yinlarni video-konferentsiya orqali tashkil etish, talabalarga real muloqot vaziyatlarini (mehmonxonada joy band qilish, do'konda xarid qilish, shifokor qabulida) simulyatsiya qilish imkonini beradi, natijada ular til birliklarini nafaqat bilish, balki ularni nutqiy vaziyatda amaliy qo'llay olish ko'nikmasiga ega bo'ladilar.

Shuningdek, raqamli vositalar orqali tashkil etilgan mashqlar talabaning til o'rganishdagi mustaqilligini (learner autonomy) shakllantiradi⁶, chunki u auditoriyadan tashqarida ham o'ziga mos material va muloqot sherigini tanlash, mashq vaqtini rejalashtirish hamda natijasini o'zi baholash imkoniyatiga ega bo'ladi.

Shu bilan birga, F.I. Xaydarov ta'kidlaganidek⁷, raqamli texnologiyalarni qo'llashda o'qituvchining metodik rahbarligi saqlanib qolishi zarur, aks holda talabalar mustaqil ishlashda yo'nalishsiz qolib, texnik vositalarni til o'rganish maqsadidan ko'ra o'yin-ko'ngilochar vosita sifatida idrok etishi mumkin.

Xulosa qilib aytganda, nemis tili darslarida raqamli texnologiyalarning maqsadli va metodik jihatdan asoslangan tarzda qo'llanilishi talabalarning kommunikativ kompetensiyasini, xususan, ularning real muloqot vaziyatlarida erkin va vaziyatga mos harakat qilish qobiliyatini samarali rivojlantirish imkonini beradi. Bunda raqamli vositalar an'anaviy o'qituvchi rahbarligidagi mashg'ulotni almashtiruvchi emas, balki uni to'ldiruvchi va boyituvchi vosita sifatida qo'llanilishi muhim shartdir.

⁵Warschauer M., Healey D. Computers and language learning: An overview // Language Teaching. – 1998. – Vol. 31, No. 2. – P. 57–71.

⁶Reinders H., White C. 20 years of autonomy and technology: How far have we come and where to next? // Language Learning & Technology. – 2016. – Vol. 20, No. 2. – P. 143–154.

⁷Хайдаров Ф.И. Хорижий тил ўқитишда инновацион технологиялар. – Тошкент: Fan va texnologiya, 2018. – Б. 41–45.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Жалолов Ж.Ж. Чет тил ўқитиш методикаси. – Тошкент: Ўзбекистон файласуфлари миллий жамияти нашриёти, 2012. – 432 б.
2. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment (CEFR). – Strasbourg: Council of Europe, 2001. – 273 p.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Xorijiy tillarni o'rganish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-1875-sonli qarori, 2012-yil 10-dekabr.
4. Godwin-Jones R. Speech recognition and networked learning environments // Language Learning & Technology. – 2019. – Vol. 23, No. 3. – P. 1–9.
5. Warschauer M., Healey D. Computers and language learning: An overview // Language Teaching. – 1998. – Vol. 31, No. 2. – P. 57–71.
6. Reinders H., White C. 20 years of autonomy and technology: How far have we come and where to next? // Language Learning & Technology. – 2016. – Vol. 20, No. 2. – P. 143–154.
7. Хайдаров Ф.И. Хорижий тил ўқитишда инновацион технологиялар. – Тошкент: Fan va texnologiya, 2018. – 164 б.